

Základní škola Pardubice-Polabiny, npor. Eliáše 344

adresa ●●●▶ npor. Eliáše 344, 530 09 Pardubice | web ●●●▶ ZSPOL3.CZ

e-mail ●●●▶ ZSPOL3@ZSPOL3.CZ | elektronická podatelna ●●●▶ PODATELNA@ZSPOL3.CZ

telefon ●●●▶ 464 629 941 | účet ●●●▶ 9701526524/0600 | ič ●●●▶ 601 59 022

STRATEGIE PÉČE O NADANÉ A MIMOŘÁDNĚ NADANÉ ŽÁKY

**ZÁKLADNÍ ŠKOLA
PARDUBICE-POLABINY 3
NPOR. ELIÁŠE 344**

Legislativní zajištění vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných

Vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných je definováno školským zákonem č. 561/2004 Sb., a s ním související vyhláškou č. 27/2016 Sb. Práva nadaných žáků jsou popsána v Chartě práv nadaného žáka.

Nadaný žák

Za nadaného žáka se podle vyhlášky č. 27/2016 Sb. považuje žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Za mimořádně nadaného žáka se považuje především žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Nadání u dětí je často vnímáno jako rychlejší vývoj v porovnání s jejich vrstevníky, můžeme ho také chápat jako existenci vnitřních podmínek pro dosahování vynikajících výsledků v činnosti.

Druhy nadání

- intelektové schopnosti (zahrnují schopnosti verbální, početní, prostorové, paměťové, logického-matematické, ad.)
- umělecké schopnosti (hudební, výtvarné, literární, herecké ad.)
- psychomotorické schopnosti (pohybové a sportovní nadání, manuální schopnosti)
- technické schopnosti (prostorová představivost, vnímání vizuálních vzorů, detailů, podobností a rozdílů, uspořádání, praktičnost, manipulace)
- přírodovědné schopnosti (schopnost vnímat změny v přírodě, citlivost k přírodním jevům, schopnostem učit se z nich)
- vůdcovské a společenské schopnosti (vedení, organizování, týmová spolupráce, komunikace)
- kreativita (schopnost produkovat nové nápady, projekty, vymýšlet další využití pro objekty a materiály), bývá pokládána za součást každého nadání

Charakteristické rysy nadaných žáků

U nadaných dětí se objevují některé typické osobnostní charakteristiky. Nadané děti nemusí disponovat všemi těmito projevy a na druhou stranu jejich výskyt není zárukou pro určení nadání. Charakteristiky se mohou objevovat v různých věkových obdobích.

- svými znalostmi přesahuje stanovené požadavky
- rychle se orientuje v učebních postupech
- má zálibu v řešení problémových úloh zvláště ve spojitosti s vysokou schopností koncentrace, dobrou pamětí, v hledání a nacházení kreativních postupů
- projevuje zvýšenou motivaci k rozšiřování základního učiva do hloubky, především ve vyučovacích předmětech, které reprezentují nadání žáka
- projevují silný zájem o některá témata, často neobvyklá, jsou zvědaví, kladou dotazy.
- má potřebu projevit a uplatnit znalosti a dovednosti ve školním prostředí
- učí se rychleji a kvalitněji než vrstevníci, potřebují jen malou pomoc druhých.
- mají výbornou paměť, potřebují minimálně opakování a procvičování.
- rozumí abstraktním pojmům a konceptům, potřebují minimum konkrétních příkladů.
- používají vyšších úrovní myšlení (analýza, syntéza, problémové myšlení, evaluace).
- má dobré pozorovací schopnosti, dokáže rozlišit i nepatrné detaily, nic mu neunikne.
- vidí neobvyklé vztahy a souvislosti.
- mají rozvinuté divergentní myšlení, množství nápadů, alternativ řešení, originalita.
- dokáží se dlouhodobě koncentrovat v oblastech svého zájmu.
- mají rozvinutou slovní zásobu, dobře se vyjadřují, rádi diskutují, argumentují
- často čtou už v předškolním věku.
- mají množství znalostí, které si bez obtíží vybavují a aplikují.
- preferují složitost, chtějí najít sami řešení
- jsou vnitřně motivováni, vytrvalí, jdou za svým cílem.
- kladou sobě i ostatním vysoké požadavky, bývají perfekcionista.

- jsou nekonformní, nezávislí, neradi se podřizují pravidlům a autoritě.
- mají rozvinutý smysl pro morálku, spravedlnost, pro fair play.-
- mají neobvyklou smyslovou vnímavost.
- intenzivně prožívají okolní dění, bývají přecitlivělí, empatičtí.-
- mají smysl pro humor, používají ironii.-
- mívají extrémní postavení ve skupině – přirození vůdci nebo outsideři.
- vyhledávají společnost starších dětí nebo dospělých

Ve škole se ale můžeme setkat i s negativními projevy a charakteristikami nadaných žáků. Často jsou tyto projevy důsledkem nerespektování specifických potřeb nadaného dítěte, neadekvátního přístupu, nudy, snahy upoutat pozornost či rezignace na školní práci. Důsledkem je prospěch, který neodpovídá jejich schopnostem a potenciálu. Dostávají poznámky, napomenutí, výchovná opatření a zhoršené známky z chování.

Negativní projevy

- odmítají kooperativní činnosti
- diskutují o rozhodnutí učitele, dožadují se vysvětlení
- nerespektují pravidla, odmlouvají
- kritizují spolužáky, učitele
- vykřikují, ruší ostatní při práci
- šaškují, jsou třídními klauny
- odmítají jednoduché úkoly, procvičování a opakování
- neplní domácí práce, nenosí pomůcky
- při vyučování se zabývají nesouvisejícími věcmi, čtou si pod lavicí
- jsou v myšlenkách jinde
- odevzdávají práci pozdě nebo nedokončenou.

Identifikace nadaného dítěte

Každé dítě je jedinečné, má svoji individualitu a nadání může projevovat různými způsoby.

- Úspěšný nadaný - nemá žádné závažnější problémy, dosahuje výborných studijních výsledků, účastní se mimoškolní a zájmové činnosti, prezentuje školu v soutěžích.
- Náročný nadaný - je tvrdohlavý, sebevědomý, své pocity dává najevo celému okolí. Výuka jej velmi nudí, ruší stálým vykřikováním správných nebo alternativních odpovědí. Nerespektuje autoritu učitele nebo vyžaduje stálou pozornost.
- Utajený nadaný - žák, který je plachý, tichý, nejistý. Neprosazuje se. Maskuje svoje vlohy, jen aby nebyl nápadný.
- Negativista - svoje názory dává najevo prudkými emočními stavy nebo naprostou rezignací. Při vyučování nespolupracuje, nenosí domácí úkoly, dostává špatné známky a třídní nebo ředitelské důtky.
- Nadaný „dvakrát výjimečný“ - jedinec obdařený mimořádným nadáním v některé oblasti a zároveň postižený nějakým handicapem. Jde o děti tělesně nebo smyslově postižené, autisty, žáky s poruchami učení nebo chování, o žáky psychicky a emocionálně narušené
- Vysoce tvořivý nadaný - bývá oříškem pro identifikaci ze strany učitelů i psychologů. Je velmi nekonformní, stále vymýšlí něco nového, experimentuje. Opravuje dospělé, vytváří vlastní pravidla. Nehodlá se omezovat na jediné správné řešení, nachází spoustu alternativ.

Koncepce péče o nadané žáky

1. Identifikace nadaných žáků ve škole

V rámci pedagogické diagnostiky by měli být do vyhledávání nadaných žáků zapojeni všichni vyučující školy. Měli by se zajímat o děti bystré, zvědavé, kreativní, děti s nápadným zájmem a znalostmi v jednotlivých předmětech, děti s vysokou originalitou v řešení problémů.

Svá pozorování a zjištění by měli projednat se školním poradenským týmem, který zodpovídá za koordinaci a spolupráci se všemi zainteresovanými osobami

Základní škola Pardubice-Polabiny, npor. Eliáše 344

adresa ●●●► npor. Eliáše 344, 530 09 Pardubice | web ●●●► ZSPOL3.CZ

e-mail ●●●► ZSPOL3@ZSPOL3.CZ | elektronická podatelna ●●●► PODATELNA@ZSPOL3.CZ

telefon ●●●► 464 629 941 | účet ●●●► 9701526524/0600 | ič ●●●► 601 59 022

a následně se zákonnými zástupci dítěte. Společně pak řeší další možnosti individualizovaného přístupu ke vzdělávání dítěte .

2. Diagnostika nadání dítěte v ŠPZ

Zákonným zástupcům je doporučeno vyšetření intelektových nebo odborných předpokladů dítěte ve školském poradenském zařízení, které dále navrhne podle svých odborných zjištění vhodná opatření pro další vzdělávání žáka.

3. Podpora nadaného dítěte ve škole podle Doporučení z ŠPZ

Podle doporučení školského poradenského zařízení je možné jako podpůrná opatření využívat zejména :

- obohacování vzdělávacího obsahu
- vytvoření individuálního vzdělávacího plánu dle doporučení ŠPZ
- zadávání specifických úkolů, projektů
- možnost stanovování vlastních cílů žáka a podílení se na hodnocení své práce
- vytvoření plánu pedagogické podpory dle uvážení jednotlivých vyučujících ve spolupráci s třídním vyučujícím
- příprava a účast na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol
- nabídka volitelných vyučovacích předmětů, nepovinných předmětů a zájmových aktivit
- snaha o vyvážený přístup k přínosu digitálních technologií pro rozvoj nadání a potřebu rozvoje sociálních a komunikačních dovedností
- předčasný nástup dítěte ke školní docházce
- urychlování (akcelerace) – rychlé vzdělávání v základní škole, časný přechod na navazující školy, přeskočení jedné nebo několika tříd
- účast žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy nebo v jiné škole
- občasné (dočasné) vytváření skupin pro vybrané předměty.

Metody a práce s nadanými dětmi

Nadané a mimořádně nadané děti mají specifické vzdělávací potřeby a potřebují ke svému rozvoji odpovídající podněty a vzdělávací materiály podle své kognitivní úrovně. Pro zajištění efektivnosti působení na rozvoj nadání žáka je třeba upravit nejen obsah, ale i proces vzdělávání. Důležitá je pestrost didaktického zpracování učiva a volba vhodných aktivizujících metod.

Pro nadané žáky jsou vhodné:

- metody heuristické, řešení problémů
- metody názorně demonstrační
- didaktické hry (hlavolamy, šifry, přesmyčky, rébusy, křížovky, deskové hry apod.)
- situační, inscenační metody
- metody výuky s podporou počítače
- projektové úkoly
- využívání různých textů, různých médií

Vhodné formy práce jsou:

- otevřené, tvořivé úkoly
- výzkum
- organizační úkoly
- myšlenkové mapy
- diskuse, argumentace
- prezentace
- práce s informacemi
- kreativní čtení a psaní
- hra, drama, simulace
- smysl pro humor
- intuice, predikce
- reflexe, sebehodnocení.

Žáka je ovšem nutno nejprve seznámit s aplikováním těchto aktivit, musí se naučit je používat. I když je dítě velmi nadané, neznamená to, že si s učením samo ví rady. Proto je třeba před zadáváním individualizovaných úkolů nalézt nejvhodnější učební styl žáka, ukázat mu, jak se pracuje s textem nebo dalšími učebními pomůckami, stanovit, jak má při práci na úkolu komunikovat s učitelem, umožnit přístup do školní knihovny, laboratoře, k počítači apod. V

Základní škola Pardubice-Polabiny, npor. Eliáše 344

adresa ●●●▶ npor. Eliáše 344, 530 09 Pardubice | web ●●●▶ ZSPOL3.CZ

e-mail ●●●▶ ZSPOL3@ZSPOL3.CZ | elektronická podatelna ●●●▶ PODATELNA@ZSPOL3.CZ

telefon ●●●▶ 464 629 941 | účet ●●●▶ 9701526524/0600 | ič ●●●▶ 601 59 022

rámci individuálního vzdělávacího plánu s dítětem je třeba dohodnout aktivity v rámci vyučování i mimo něj a především závěrečné výstupy.

I když se učitelé věnují nadanému žákovi více individuálně, neměli by jej spolužáci vnímat jako někoho odlišného, vzdáleného od normálu. Aktivity pro talentované musí být pro ostatní jasné a průhledné. Pracovat na alternativních úkolech mohou i další žáci.

Péče o nadané žáky a mimořádně nadané žáky na naší škole

Péče o nadané žáky a mimořádně nadané žáky se na naší škole řídí platným školským zákonem č. 561/2004 Sb., a s ním související vyhláškou č. 27/2016 Sb., které stanovují pravidla pro vzdělávání těchto žáků.

Pokud je identifikován žák s nadáním, jsou kontaktováni zákonní zástupci a je jim doporučeno vyšetření ve ŠPZ. Po obdržení Doporučení z PPP se řídíme navrženými podpůrnými opatřeními. Na 1.stupni se většinou jedná o individuální integraci žáka a jsou využívány vhodné metody a formy práce popsané výše.

Na 2.stupni je nadaným žákům umožněna výuka ve specializovaných třídách s rozšířenou výukou přírodovědných předmětů, do kterých jsou žáci zařazeni na základě přijímacího řízení.

Výuka probíhá podle odpovídajícího ŠVP v souladu s RVP ZV. Jsou využívány metody a formy práce, které kladou na děti vyšší nároky na samostatnost, kreativitu, rozvíjení kompetencí k učení, pracovní, komunikativní a k řešení problému. Děti také posouváme ve výstupech, více se soustředíme na aplikaci znalostí a na rozvoj logického myšlení, na řešení obtížnějších úloh. Žáci mají prostor k diskuzi, samostatnému vyhledávání informací, pro určení vlastního postupu práce. Jsou vedeni k obhajobě vlastního řešení a k rozvoji kritického myšlení. Účastní se vědomostních soutěží a olympiád .

Výhodou je kontakt se stejně intelektově vyspělými vrstevníky, mají možnost setkávat se s žáky obdobných zájmů.

Základní škola Pardubice-Polabiny, npor. Eliáše 344

adresa ●●●► npor. Eliáše 344, 530 09 Pardubice | web ●●●► ZSPOL3.CZ

e-mail ●●●► ZSPOL3@ZSPOL3.CZ | elektronická podatelna ●●●► PODATELNA@ZSPOL3.CZ

telefon ●●●► 464 629 941 | účet ●●●► 9701526524/0600 | ič ●●●► 601 59 022

Metodická podpora pedagogům a veřejnosti

Nadaní žáci, jejich zákonní zástupci, ale i pedagogové se mohou obrátit na Pardubickou síť podpory nadání, koordinátorem je Mgr. Bc. Josef Roušar.

Zajišťují :

- Individualizovanou metodickou podporu školám a pedagogickým pracovníkům
- Aktualizaci a rozšiřování Krajské sítě podpory nadání
- Propojování aktérů podporujících nadání a pečujících o nadané v kraji
- Propojování aktivit systému podporujícího nadání s kmenovými a projektovými činnostmi NPI

Další informace lze získat na portálu Talentovani.cz, který je centrálním informačním bodem Systému podpory nadání, jehož cílem je maximální rozvoj a plné využití potenciálu každého dítěte, žáka, studenta. Systém zahrnuje oblasti formálního, zájmového i neformálního vzdělání. Zde je možné najít další odkazy, kontakty, informace a materiály .

Další webové stránky a doporučená literatura

www.centrumnadani.cz

www.nadanedeti.cz

www.talent-nadani.cz

www.projekt-nadani.cz

www.talenty.eu

James R. Campbell: Jak rozvíjet nadání vašich dětí, Portál, Praha 2001

Vladimír Dočkal: Zaměřeno na talenty, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2005 .

Václav Fořtík, Jitka Fořtíková: Nadané dítě a rozvoj jeho schopností, Portál, Praha 2007

Jana Jurášková, Základy pedagogiky nadaných, Formát, Pezinok, 2003

Jolana Laznibatová: Nadané dieťa, Iris, Bratislava 2007 (3. Vydání)

Franz J. Monks, Irene H. Ypenburg: Nadané dítě, Grada, Praha 2002

Erika Landau: Odvaha k nadání, Nakladatelství Akropolis, Praha 2007